

zbesedita ali prideta navzkriž, pa ji lahko opočita, da mu ni nič prinesla k hiši. — Prej mi je ponujal in silil, dasi sem se branil; ko sem vzel, sedaj mi pa opočita. — Opočitane dobrote izgubé vso vrednost. — i. t. d.

Da se sestave s *po* še dalje sestavljajo ali z *o* ali z *iz*, o tem imamo razven *opočitati* in *izpočitati* še dosti vzgledov; n. pr. *o-po-ročiti* (testieren) in *iz-po-ročiti*, *iz-po-takniti se* (anstossen) in *o-po-takniti se*. Trubar Catech. pag. 193: »De tebe na rokah noffe de kej neopotaknefh se s' Nogami na en Kamen« (tšk. E. W. 368.) *Is-po-čiti se* (ausruhen) in *o-po-čiti se* (ki. E. W. 116).

To črtico pošljem med svet, naj jo li zadene priznanje ali ugovor, z namenom, da se med seboj poučimo, držč se gesla, da resnice treba iskati, če jo hočemo najti.

Več očij pa več vidi.

L. P.

K tretjemu sešitku Wolfovega slovarja.

Dostigávati, impf. k dostigniti, Švigel, Vranič, Reš, bolje: dostizati. — *doteknótje*, n. die Berührung. kajk. doteknútje: Lalangue med. 188 trebuh njegov na čisto malo doteknutje kruto jako boli. — *dōllam*, *dōllem* in *dōllen* adv. = dokler. *dōtmar*, adv. 1.) = dosti: dotmar su mi tvoje reči, dotmar mi je tvojega govorenja. Varaždin. 2.) = dotle, kajk. Mitterpacher morv. 23 vu kojoj hižici dotmar doklam se kukci držiju, stanuvati nikak ne dobro; još 31 i 50. — *dōvda*, adv. = malo prej, kajk.: gda je bil tu? Dovda. — *dovédovati se* česa = dovédati se. Habd. ad. 224 ljuctvo se ne dovedovalo prokletoga Absalonovoga mišljenja. — *dovesliti* = doveslati: Vranič rob. 1'19 doveslili su do křme, to jest do zadnjega kraja ladje, 2.192 predi nego bi nova plima počela se, k ladjotérini doveslili su se. — *dovršávati* = dovrševati. Habd. mar. 211. — *dovršénje* n. = 1.) dovršek, 2.) conclusio, ad 1.) Gašparoti 4'128 jedno listor čudo jošče naj bude na po konec konca završenje. ad 2.) Mataković nekje. — *dovršítelj* m. = dovrševalec. Gašp. 2'593 — *dozávati* herbeirufen impf. ad dozvati Mulih pos. 1582 vrage iz pekla i vse druge nesreče pozavaju i dozavaju. — i dozívati. — *dozívanje* n. das Herbeirufen. Mataković 2'235 potrebna je marlivost vu izpitavanju i na pamet dozivanju grehov. — *dózdati se* = dozdevati se, slutiti: on se dózda, da bu bit. Varaždin. — *dozrejati* — zrejem pf. = dozoreti: Habd. ad. 366 dozrejalo je grozdje. — *dozrejávati* impf. ad. dozrejati. Habd. ad. 231 magaši vojsku vsako skoro léto z žerjavi imaju, gda žitek dozrejava. — *dozréleti*. Habd. ad. 423 i takvi ljúdi svoju jesen imaju, v ke dozreleju. Mulih pos. 867 to je on sád, ki nigdar

ne dozrele. i. t. d. i. t. d. — *dragoličen* adj. Švigel 1'46 kojega vrag peklenski vu spodobe dragolične i lepe žene hotel je z mrežami svojega skušavanja vloviti. 115 med dragoličnimi mladenci. 228 ni več lepi i dragolični Absolon nego ves črni. . i. t. d. — *dragoličnost* f. Švigel 1'29 naj bude, da se je zbog lepote i dragoličnosti vu Ester zaljubil Asveruš, vnogo pres kraja i konca bila je vekše lepote i dragoličnosti tela i duše s. Barbara. 206 bil si par vu dragoličnosti z rečjum i lepote Absolonu, i. t. d. — *dragoljuben* adj. Vranič rob. 1'149 o da bi vezda vu vremèna ona nazad povrnuti se mogel, kak prijatèl, s koga kak dragoljubnoga, kak mi-rovnoga bi se bratom kazati hotel! — *dragomiliti* se: Vranič rob. 1'196 okol njega dragomiliti se. Kocijančič Fil. 3'201 od ovuda biva, da svetci i svetice dragomiliti jesu se vu svojeh zakoneh; *dragomilenja* ljubezniva, ali čista, vlagodna ali zvesta. 1'202 bili su iz obloka vidjeni dragomiliti se. — *dragomilnost* f. Kocijančič Fil. 3'148 ovo je govoril za vgoditi poglavitem ljudem okolo sebe stoječem, da kakovu dragomilnost primu od kralja. — *dragovit*, adj. Švigel 1'56. denes, o den dragoviti od prečistoga pri-jetja b. d. Marije. 107. o dan pun veseleh glasih dragovitoga nazveščjenja! 149. vu vsem se naj prikladneše prispodablja ju malahni svetci, drobna de-čica, veselomu i dragovitomu cvetju. 1. add. 42 povolna onda i dragovita bila je sinu ova otčinska sentencija i dokonček, kajti povolen, ljubljen i dragovit bil je krivec pred očima sina kraljevskoga. — *dragoviten*, adj. Švigel 1'76 najti se ne bi moglo nikaj tak dragovitnoga i dragoličnoga, kaj bi suze iz očijuh točene staviti moglo. — *drágulja* (— *úlja*) f. ime kravi. — *drápití* drápitim = drapati. Matakovič 2'214 budeš drapljen.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

Avstrijska vojna proklamacija z leta 1813.

Priobčil P. pl. Radics.

Prišel mi je v roko tiskan list v slovenskem jeziku, obsezajoč prokla-macijo cesarskega avstrijskega fzm. barona Hillerja, poveljnika notranje-avstrijski vojski; izdal jo je dné 26. avgusta 1813. leta iz svojega vélikega tabora prebivalcem notranjeavstrijskim. Ker Dimitz v svoji zgodovini ne omenja te proklamacije, bodi priobčena tukaj v dokaz, da so v ónih bojnih dneh kakor že prej Francozje takisto Avstrijci s slovenskim prebivalstvom Notranje Avstrijske (Štajerske, Koroške in Kranjske) govorili v slovenskem jeziku. Dotični razglas slóve takó-le:

pesmim, moral se je odločiti, da jih je popravljaj. Ali v kake neprilike je zabredel popravljaje? Res da ni popravljaj, kakor trdi sam, »zloga v pesmih niti ni koval novih stihov (menda »stikov«?), izimši nekaj mest, ki so bila (bodla?) preveč v oči: toda ni takó se ni mogel ogniti neprilike, da »se pisava v pesmih ne strinja vselej z ono v prozaičnih spisih«. Neizogibne pa so bile tudi slovniške nedoslednosti v isti vrstici (gl. I. str. 53. v pesmi »Božje oko«, v kitici 3: »Vidi dela dobra, hude« zaradi sledečega »trude«); dá, celó ritem se je rušil po takih popravah, namreč jambiški metrum v pesmi »Pot do kruha« (I., str. 64) na dveh mestih, v 8. in 16. vrstici (»Okoplji v vinógradu trtjé« in »Tekoč ti vinógrad zajde v dom« nam. prvotnega: »Okoplji v nogradu trtje« in »Tekoč ti nograd zajde v dom.«)

Meni je znano samó jedno mesto v šolski literaturi, katero se utegne odkazati ón m Enijem in Nevijem — takó jih smemo pač imenovati tiste istodobnike in zadobnike Prešérnovne — in to mesto je v slovstveni čitanki. Kakor nobenemu nemškemu čitankarju ne pride na misel, tlačiti v zvezke za nižje gimnazije pesniške umotvore prve in druge „sleške šole“, takisto je do cela kriva pijeteta, ako izražamo ónim našim veljakom svojo hvaležnost ob troških — naše nade, naše učeče se mladine!

(Dalje prihodnjič.)

V. Bežek.

K tretjemu sešitku Wolfovega slovarja.

(Dalje.)

drapljevúti, impf. od drapiti. Matakovič 2.214 koji budu vjedajuči, drapljujuči, oplenujuči, budu sini malovredni. — *dražec* m. kdor draži, Küzmic Galat. 5.26. — *drbati* drbam = rivati kaj, v kaj, kak bi ja vu sveto drbala! rekla je žena iz Mrkopolja, zatožena, da je kradla v cerkvi. — *drbniti* drbnem prf. od drbati. — *drěckati* quetschen. — *dreždžati* dreždžím plären. — *drčitelj* m. cursor Šimunič prod. 454. — *drčati* drečím meckern, drečí koza. — *dregetniti-tinim*, herumspringen, o deci: kaj dregetiniš okolu? Varaždin. — *drěki* in *drěke* f. die Wagenleiter, lojtre, ki se devajo na ročice. — *drěmpa* f. nekova róga babi. — *dresáč* m. = gveždra v Samoboru, *drěšjak* v Klanjci. — *drěšati* = gveždrati. — *drěvast* adj. holzig. Lalangue med 278 trave, koje kada cvesti hočeju, drevaste bivaju. — *drevodělja* m. = drevodelec, Habd. ad 245. Justinus prvi cesar, najprvo je svinje, potlam vole pasel. Vole ostavivši, bil je drevodelja, iz drevodelje soldatom posta. — *drevógraja* f. Zaum, Umzäumung aus Bäumen oder Holz. Vranič rob 2.90 okol drevógraje grabu skopati. — *drěsnuti* = udariti.

— *drhtljiv, tva*, zitternd. Jurjevič 151. — *drhtúriti-úrim* = drhtáti. — *drípač* m. selski muzikaš. — *drípati* drípljem, po selski gosti. — *drískati* = z bičem pokati. — *drísnica* f. = driska, dripa. Kocijančič Fil. 3.209 ovo njim drisnicu zrokuje. — *drlěcgati* = mecati, mecgati. — *drlja* f. lesena mala brana, kleine Holzegge. — *drlěncati* = dregetiniti: kaj drlěncáš okolu? — *drljak* m. luscus Habd. ad 347 slepi drljak ne hotel videti i spoznati, da na njega reč Kristuševa cilja. — *drljast* adj. luscus, škiljast, kdor prav ne vidi. Krajačevič 270 pristapljavam kakti slep i drljast k pogledu svetlosti vekivečné Šimunič fen. 49.51. — *drljati* eggen = branati. — *drmadina* f. celu drmadinu kruha si je vrezal. — *drmek* m. = drumen pri stiskalnici. — *drměk* m. = drmadina. — *drmeti* drmím = dremati: Vranič rob 1.214 srdce njegovo, ko je vse zdavna kakti mrtvo vu njem drmeló je, je se sprebudilo. — *drn* m. scopulus. Kocijančič fil. 3.179 po-božnost tak je vkorenjena v njeni duši bila, da kakti drni, koji su naokolu jezerišča Rieti, rastu buduč od slapov vudirani. Matakovič 2.7 ladje onde ali razdrapiju se na školjih, ali zastáneju na drneh. 39 onem brodarem vsaki bližni drn bi bil brodišče. — Pisano děrn. — *drndati* = težko hoditi, o debelem človeku. — *drnica* f. neka sliva. — *drnj* n. scopuli Jurjevič 124, 136, 155. — *drōbast* = vampast, kdor ima velik trebuh, Habd. ad 426., kmeti tem drobastem trbuhom pomozete. 698 drobasta kurva. — *drobčėbolen, lna* adj. na drobu bolan: Koc. fil. 4.24 taki k vračitelu, da od vuhkoč slezeno i drobčėbolnih oslobodi, drči se. — *drōbehen lna* adj. prav droben: Šii munič prod. 33. drobehni laseki. — *drobulca* f. neka sliva drobna lik-trnulje. — *drobnika* f. neka češnja, drobna, črna, necepljena. — *drōbta* f. eine Kleinigkeit: saku drobtu joj je podteknula pod nos. — *drobulėti* = droboleti. Mikloušič izb. 170 a slaviček rani ptiček složno drobuli. — *dron-canje* n, das Schütteln. Mulih pos. 796 zato potrebno se je čuvati od težkoga zdiganja, nošenja, skákanja, tancanja, droncanja, voženja, vtekanja. — *drōnculja* f. neka debela sliva.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

LISTEK.

Naše škodljive rastline v podobi in besedi. V drugem snopiči tega dela, katero izdaja „Družba sv. Mohorja“, opisal je prof. M. Čilenšek zopet 114 škodljivih rastlin in na konci dodal posebno poglavje o bakterijah. Kar je naš list lani poročal o prvem snopiči, vse to se lahko reče tudi o drugem snopiči, zakaj dičijo ga prav tiste vrline: lahkoumevno, poljudno pripovedovanje, oprto na temeljito znanje, lep jezik, ki iz lahka vlada malo obdelani tvarini, in preobilica koristnih naukov, s katerimi prof.

bralec. prebravši povest jasno v svesti, česa se mu je učiti iz nje, kaka nica je zavita vanjo; da mu je le pisatelj znal pravo struno v srci zadeti, za drugo naj ne skrbi. Čisto nepotrebno pa je tisto moralizovanje v povesti sami, kakoršno se tako pogosto nahaja. Pisatelj kaže s tem, da nima pravega zaupanja v svojo moralno povest; tak pisatelj me spominja tistega vaškega umetnika, ki je bil naslikal podoba nad vrata gostilni, da bi pa za gotovo vedel vsak človek, kaj predočuje ta podoba, zapisal je pod njo: To je petelin. (Zbrani spisi V., str. 330.). Oberoč podpišemo to obsodbo tistega usiljivega moralizovanja, kakor tudi tiste simbolike v umetnostih, o kateri govori Stritar istod nekoliko dalje (Zbrani spisi V., str. 336.). Ako pa je že zoperna moralizovalna pripoved, to je še veliko mrzkejša didaktika in alegorija v poeziji, in to toliko bolj, kolikor vzvišena je nad prozo poezija, najvišja izmed vseh umetnostij; v pravi poeziji zanjo ni mesta; ona je degradacija in profanacija prave poezije.

V. Bežek.

(Dalje prihodnjič.)

K tretjemu sešitku Wolfovega slovarja.

(Dalje.)

drūždžiti = družgati mečkati, n. pr. krompir. — *drvocēp* m. mesto, kjer se drva cepajo. — *drvocēpina* f. die Abfälle beim Holzhacken. Mikloušič izb. 113 vu nju nameče se drvocēpine. — *drvodēlavec* = drvodelec. Vranič rob. 1.70. — *drvodēlski* adj. Vranič. — *drvored eda* m. die Allee. Vranič rob. 1.140 nastavil je sēnčne drvorede. — *drvorēzec* m. = drvorēz. Matakovič 1.442 zrok ima drvorezec statuarius. — *držālček* m. der Fruchtstiel Mitterpacher morv. 39 list za držālčkeke odtrgan. — *držālčica* f. = držālček. Mitterpacher morv 29 onda pri držālčicah liste pazljivo vzemi. — *držālek* m. = držālček, Mitterpacher morv. 40 to kukci vse do držalkov požeru. — *držitēljica* f. katera drži, Mulih pos. 1418 treznost je prejetoga navuka držitelica. — *držljīvost* f. die Fassbarkeit Reš 179 kruto se vkanjajemo vu držljivosti mest: mogu ova više prijeti neg mi štīmamo. — *dūhen hna* adj. Reš 125 blaznosti i špotnice proti bogu jesu vihri peklenski, a sapa naj tenčeneša i naj dubneša oveh blaznostih i špotnic vihrov vu čem stoji? — *dūmeti* dumfm = čubeti. — *dūmiti* = momljati. — *duplējka* f. puška z dvema cevēma. — *dupli* adj. doppelt Habd. ad 849 i. t. d. — *duplōnčica* f. *duplōnka* f. zweiläufige Pistole. — *dūplit* adj. indecl. doppelt. *dūplitēna* doppelt, oboje navadno in tudi v knjigi pri Zagrebci, Šimuniči, Matakoviči. — *dūrkatī* = treskati, stossen. — *dūrniiti* dūrnem pf. ad durkati. — *dūsiti* dūsim = ščevāti hetzen an-

reizen Habd. ad. 382 zezva sine i kčere i začé je proti betežnomu otcu dusiti. 711 zakaj poslušáš reči teh ljúdi, ki ti pripovedaju proti mene i duse te na moje skončanje? 870 žena se opi, ke se vu pijanstvu telo zažga, zakaj zato začé dete dusiti na nečisto delo. Zagrebec 5^b nu niti se je ufal občínu burkatí i na puntariju dusiti. Reš 212 dajte mi veru, koja bi bila imala tulike tak velike zmožne i oboružne pregonitele kak vera Kristuševa, suprot kojoj s kem bolje su se dusili, s tem su i oni mlahavej postajali. — *dveka* f. Theer. Vranič rob 1.208 dugovanja, koja rada ogenj primu kakti žveplo, dveka, smola Belostenec piše: dvéka smola pix, i. t. d. — *fagūca* f. neka zelena sliva. — *falca* (?) Krajačević 244. — *fančenje* n. Jurjevič 71.122 Gašperoti 1.898 i. t. d. das Rächen, i *fantenje* Habd. ad. 416. 1023. — *fânt* m = fānta, Jurjevič Habelić i. t. d. — *fantljív* *íva* adj. rachesüchtig. — *fantljívost* f. die Rachsucht, Kocijančič fil 3.153 4.23, 5.27.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

Stari zemljevidi dežele kranjske v národni knjižnici pariški.¹⁾

Priobčil P. pl. Radics.

Potujé v London, kamor sem se odpravil meseca oktobra m. l., da prepisem izvirna pisma Valvasorjeva, kar jih je v kraljevi družbi znanostij (»Royal Society«), uporabil sem priliko, da bi tudi v Parizu poiskal káj znamenitostij, tičoóih se dežele kranjske. Zlasti se mi je zdelo umestno ogledati znamenite zbirke v národni knjižnici (Bibliothèque nationale) in v teh zopet zbirko zemljevidov, katera nima vrstnice na svetu.

Rečeno knjižnico (prvotno kraljevsko, pozneje cesarsko knjižnico) je ustanovil leta 1373. francoski kralj Karol V. Ko se je v dolgih letih često preselila, namestili so jo leta 1724. v nekdanji hôtél Nevers, del Mazarinove palače proti rue Neuve des petits Champs med cestama Richelieu in Vivienne. Knjižnica ima poleg Britskega muzeja v Londonu največjo knjižno zbirko ter razpada v glavne oddelke za tiskopise (knjige), karte in geografske zbirke, za bakroreze, za rokopise in za novce in antike. Knjižnične cimelije so shranjene v steklenih omarah v nekdanji véliki dvorani kardin ala Maza-

¹⁾ Gospod pisatelj je že leta 1886. v 3. številki našega lista pod naslovom „Zemljepisec Ortelij in dežela kranjska v XVI. veku“ priobčil važen donesek k starejši kartografiji o Kranjski. Pričujoči članek se zmatraj za nadaljevanje, oziroma spopolnilo navedenega članka.

Ured.

mezni skupini, s tem se čitankarju ne treba mnogo glave beliti, ako se ravná po Neumannovem načelu. Ako pa s glavo ubija z umetnimi razdelitvami, osnovanimi na sezonskih, etiških ozirih in ozirih na druge učne predmete, slobodno mu; ali jaz vsaj mu ne vem za to ni najmanjše hvale, temveč mu kličem s Svetim pismom: „Marta, Marta, mnogotere skrbi si delaš; samó jedno je potrebno: Plemenita vsebina v plemeniti obliki!“

To so čitankarski aksijomi, in na te aksijome se bode ozirati odslej sleharnemu izdajatelju ali popravljalcu slovenskih čitank za nižje srednje šole, tudi ónemu gospodu slovenistu, ki me je povabil na skupno izdelovanje novih čitank, bodisi, da bode sam ali pa s kom drugim hotel izdajati konkurenčne čitanke; prezirati jih tudi g. prof. Sket ne bode smel pri novih natiskih dosedanjih čitank. Da bodo le-óni takó imeli celó drugačno lice, in da bodo cele nove knjige, to naj ga nikar ne plaši. On si je že doslej pridobil za slovensko šolsko knjištvo obilo zaslug, katere smo poudarili že v začetku te razprave, omenivši velik napredek od „Cvetnikov“ do „Čitank“; in njega zopet po našem oskromnem mnenju dosedanje izkušnje izmed vseh slovenskih šolnikov najbolj usposablja, da zadosti tudi novim terjatvam, katere smo dvignili mi. Da so se pa dvignile od druge strani, da se mu skoro usiljujejo, to se mu bode morda zdelo za malo. Ali g. izdajatelj naj pomisli, da več očij več vidi; prepričan bodi, da bi i mi radi sveto služili domovini sveti; in — izvestno nam oprostí od srca!

V. Bežek.

K tretjemu sešitku Wolfovega slovarja.

(Dalje.)

fäntnik m. der Rächer, Krajačević. — *fantovanje* n. = fančenje. Habd. ad. 1002. — *färkaš* m. ime psu (iz madj. volk.). — *fegati* objurgare Habd. ad. 1022 potlam začmu se fegati i karati; i v slovarji. — *feletár* m. subauriga Habd. slov., ad. 845 imaš lovase, kočíše, feletare, katančiče, hrani je. — *fertuh* m. iz nemšk. Vortuch Škvorec. — *fertun* m. = fertuh, Švigel 1.50. — *festinga* f. die Festung. Zagrebec, Švigel. — *ficko* m. ime konju. — *ficlati* schnitzeln. — *fijučkati*, kamen takó zagnati, da brčí; takó brčati je fijučkati. — *fikati* govoriti *fi*, pfui. Habd. ad. 673 začel se je burkati, phikati i govoriti, da ne sram bilo onoga ki . . . — *fileki* m. pl. neko jelo, iz nemšk. — *filér* m. ein Heller (novec). Krajačević, Habdelič i. t. d. tudi ogr. Kúžmič Mikl. 65 dokeč ne plačaš slejdnjega filejra mat. 5.26. —

filjārka f. = branjevka. Škvorec. — *fincémbër* — *bra* m. der Hausrock. dolga suknja, ki se navadno nosi le domá. — *finta* f. svinjski gobec (toplice varaždinske) — *fintek* m. grdo ime človeku. — *firule* f. pl. orgljice na zobe. — *flīčkati*, z bičem pokati. — *fléten* adj. je kajk. hurtig schnell, na fletnom bald, geschwind. *flētni* je ime psu. — *flétnost* f. die Geschwindigkeit. Kocijančič fil. 3.169 (185). — *flōktati* flōkčem, nekako jesti. *flōjsati* in *flōjsdrati* mazati si lase. — *flúdati se*, zamazati se z rosó, hodé po visoki travi. *fōckati se*, mazati si preveč lase z oljem. — *fajtáš* m. tisto, v kar se prah (smodnik) omota, kadar se zabija v puško. — *fōrdamet* m. velik kos p. kruha. — *fōrfīci fōrfliči* m. pl. neko jelo. — *frūs* m. der Fraisen. Zagrebec 1.355 zakaj ravno ovum kaštigum je ju g. bog kaštigal? zakaj nikakovem drugom betegom kakti z vulogmi, frazom velikem betegom, nego ravno z gubum? — *fráta* f. ime psici. — *frcmūrīti* mūrīm, kadar jed dolgo stoji pri ognji, da izgubi ukus, veli se, da se frcmuri: kaj se tak dolgo frcmuri, da vezda né žmatno? — *frfánt -ánta* m. betrügerischer Handel, Habd. ad. 391 čudnem zakonom bog negda takove frfānte kaštiga. — *frfantarīja* f. = čalarna praktika, Habd. ad. 389 druga krivičnih tršcev frfantarija je, da se zgovore, da stanovitoga trštva rekši rib, sukna, svile i. t. d. ni draže ne plačaju ako . . . 391 tretja tršcev frfantarija je, da marhu ili trštvo, ko prodavaju, zločesto z dobrem mešaju. — *frfrák* m. brbljavec, i *frfrek*. — *frfūliti* fūlīm = brbljati: Kaj tuliko frfuliš? — *frfūrīti* fūrīm = frfuliti. Kocijančič fil. 3.169 govorlivomu biti i podjedno frfuriti prez oduška . . . dosta neprilik v sebi zadržava. — *frīckati* = potepati se. — *frka* der Furz. — *frleti* frlīm hervorstehen: vustnica mu frlí. — *frlūžiti* = brlizgati, piskati v lončenega ptiča. — *frljúk*, m. Habd. ad. 864 ki priprosteše vu frljuk mogu obračiti, osmehavati i. t. d. — *frljúkati se*: Habd. ad. 952 žena, ka je vnogo let v dobrom ž njim veselo živela, rada ga ostavlja, rada ga kakti psa dráži, rada se jadovita nad njim frljuka. — *frntúča* f. in *frntec* m. svinjski gobec. — *frntast* adj. v vis ali pa na kraj zavít, kakor je pri nekaterih nos. — *frntek* m. kdor ima frntast nos. — *frtāl* m. ein Viertel Krajačević. Habdelič i. t. d. — *frtāljič* m. dem. frtalj. Habd. mar. 321. — *frunjčāti -čīm* = brenčāti; kamen frunjči, kadar ga privežeš na bič in zalučiš. — *fruntast* adj., kar ima frunte. — *fūcanje* n. das Schnauben. Zagrebec. 1.453 ne slobodno karati bližnjega prez velike srditosti, svade, fucanja i hlepenja na fančenje. — *fūcati* schnauben, konj fuca. Habd. ad. 308 ako e je gdo i nešteč žalnu reč rekel, fucala je na njega. 384 zato se na spovednike fucaju. 1019 gda se na koga fucaju. — Tudi ogr. Trplak pslm. 10.5 fūče na vse protivnike, svoje.

(Dalje prihodnjič.)

M. Valjavec.

je le po zunanosti možu spodobno, a je le bolj ošabno in oholo. (Primeri: »È kako je možki, še ne pogleda me«).

Tudi nemški „männlich“ zaznamuje zunanjo podobnost, tedaj = männlichen Körper habend (Kluge 211). Primeri Mikl. Et. W. pag. 169: der Stamm *lik*- bezeichnet Aehnlichkeit, Erscheinung. Mannhaft (možat) pa je napravljen s sufiksom *haft* (kor. hab v glagolu haben), ki pomeni: mit etwas behaftet, mit etw. (innig) verbunden. — Dandanes pa se je tudi v nemščini razloček med „mannhaft“ in „männlich“ skoro popolnoma izgubil, in jednako tudi v slovenščini dostikrat ne delamo razločka med »možat« in »moški«, dasi se ta ne dá popolnoma zatajiti, in je možki prav za prav možu sličen, možu podoben, a možat = možki skozi in skozi, možki v svojem bistvu. — Sufiks *atv* tedaj zaznamuje obilost in polnoto; zajedno pa tesno spojeno pristojnost. Možatost je vsa možka zajetnost, moštvo v vsi popolnosti. —

Ob to ne mešajmo jezika ter vsaki besedi pustimo njeno značenje! Bodimo torej, dragi Slovenci, v vseh rečéh ne samo „moški“, ampak tudi »možati«, bodi nam ne samó do videza, ampak tudi do bistva in istine! —

L. P.

K tretjemu sešitku Wolfovega slovarja.

(Konec.)

fūcman m. 1.) kravji in volovski gobec. 2.) nekova sliva. — *fučkí-riti*, *írím* = fučkati. — *fufnjúti* skozi nos govoriti = hohnjáti. — *fúfnjavec* m. kdor skozi nos govori. — *fúglolov* m. trioglat čižmarski žebelj (madj.). — *fundávati* impf. od fundati. — *fūntuš* m. koža za podplate. — *fúra* f. 1.) Unterfutter; podstava: sukno ali platno, ki se deva pod sukno. 2.) ime kobili. — *furdāc*: iti na furdāc = iti na potep, potepati se. — *furdēta* f. kolec, od katerega čižmar dela čavlje, tudi: drevó, na katerem čižmar obrača čižme. — *fūrek* m. 1.) trček ali štor, kar ostane v zemlji, če se poseka drevó. 2.) prostor med dvema stolpoma na lesenem stanji. 3.) majhen človek. — *fūta* f tisto, kar imajo žene zvezano zadi na glavi. — *futováti* peti kakor futač. — *gāčica* f. jermen na bičalu = nálovka; popove gačice = zimolez. — *gājka* f. palica ali šiba nakriž zabodena v zemljo za znamenje, da se ne smé hoditi onód. — *gálek* galka adj. = grenek: to je galko. — *galijōn* m. neka morska ladja. Habd. ad 583. — *galombōci* m. pl. neko jelo (madj.). — *galženják* m.

der Galgenstrick = obešenjak Habd. ad 419. 492. — *gáta* f. mostič čez jarek od šibja. — *gāvezica* f. neka hruška trpkoslodka. — *gēbati* gēbam in gēmbati gēmbam zaletavasto hoditi: dete geba, kadar hodi na omega; pijanec se geba, kadar se popikava od jedne cestne strani na drugo — *gēc* m. ime volu. — *gēmant* m. der Diamant — *gegákati* gegáčem schnattern, gos geгаče. — *gégati*, nekako hoditi. — *gegékati* gegéčem: raca gegeče. — *gējka* f. ime kravi. — *gēra* f. grintava gera je jelo od mesá, sira in ajdove kaše (od Gera Gertrud). — *gērba* f. gibanica. — *gíca* f. ime beli svinji. — *gīvpa* f. zvaljano testó, pečeno in z maščo polito, zove se tudi pálka. — *gizdavica* f. = gizdavka. Zagrebec 2.28 kače iščeš zaručnika tvojega, o gizdavica? Eh na postelje. — *glúka* f. = dlaka Škvorec 243. — *glásati* verlauten Habd. ad. 719 tak od njega govore, to glasaju. — *glasítelj* m. Trplak psl. 68.12 gospoud da rejč svojo z velikov vnožinov glasitelov. — *glavūtiče* n. vrt, kjer rase glavatica. — *glavcē* adv. = po glavi, postavim: vleče koga glavcē, to je vleče ga, da mu buta glava ob tla. — *glavoizgubljenje* n. to né istina za glavoizgubljenje, rekla je žena iz Čučerja kraj Zagreba. — *glavíten* adj. Schwindel erregend. Habd. ad. 489 nego je za to . . žárka pšenica od glavovrtne ljuljike. — *glétva* f. = dleto. — *glōban* m. jak, a neroden človek. — *globár* m. Nagy nav. 193 gvúšno je, kaj je pout sunca ne polojna globára, nego cejli okrougli bég. — *glōbuš* m. die Kugel, Flintenkugel. Habd. i dr. — *glōbušec* m. dem. od globuš. — *glōdara* f. neka breskva. — *glubánja* f. = lubanja. — *gluhoprda* m. = glušec, porogljivo. — *glūmpa* f. glumpasta ženska. — *glumpák* m. = glumpec, Habd. — *gmáz* gmáza m. das Reptil, vse, kar leze. — *gmazéti* gmazím sprudeln 2.) = gomazéti. — *gmóhuiti* gmóhnem = udariti. — *gnjáča* f. die Mulde (v Zagorji) morebiti za *dnáča* kakor *gletva* za dleto. — *gnjedúš* f. ime kravi. — *gnjóždriti* se = gnesti se, o deci. — *góbač* (gúbač) m. die Knopper. — *gobáča* (gubača) f. svinja z dolgim rilcem. — *gócek* (gucek za gudcek) m. mlad prasec. — *gódek* m. = gócek. — *gójca* (gujca) f. mlada prasica. — *golénka* f. neka breskva, tudi *golica* in *golíčna*. — *gombōci* m. pl. neko jelo, iz madj. gombóc der Knödel, Kloss. — *gorec* m. nekov veter. — *gorkōča* f. = gorkota, Zagrebec 1.284. — *goščenje* n. das Gastmahl; beseda zeló navadna med národom in po knjigi.

M. Valjavec.

